ชีวิตเสลยศึก

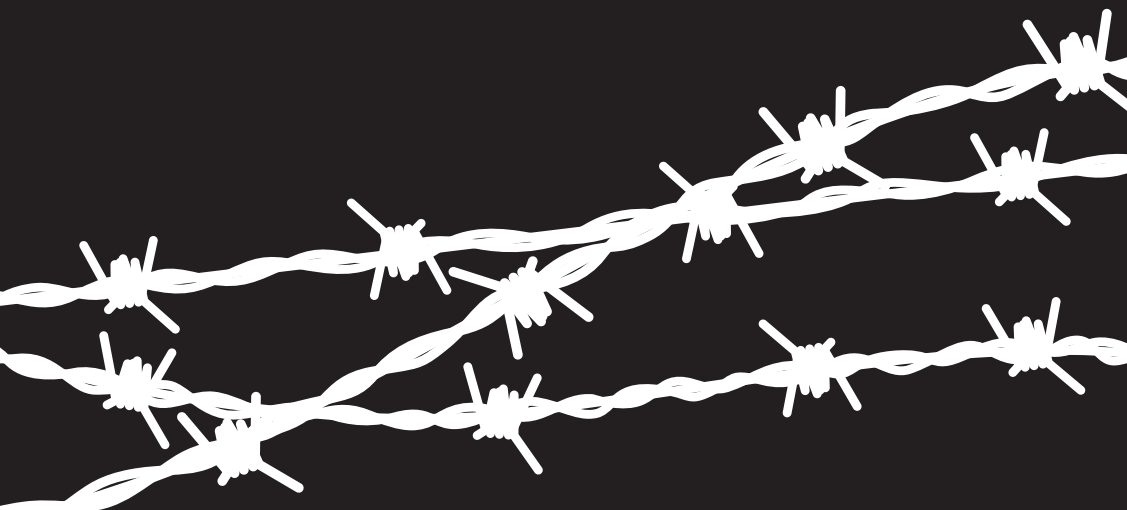
หยดเลือดและหยาดน้ำตาในค่ายกักกันไทย
หลังสงครามมหาเอเชียบูรพา

ฉบับพิเศษ
ศิลปวัฒนธรรม

เทพ บุญตานนท์

ชีวิตเชลยศึก:

หยดเลือดและหยาดน้ำตา ในค่ายกักกันไทยหลังสงคราม มหาเอเชียบูรพา

ฉบับพิเศษ

ศิลปวัฒนธรรม

ชีวิตเชลยศึก:
หยดเลือดและหยาดน้ำตา ในค่ายกักกันไทยหลังสงคราม มหาเอเชียบูรพา

ตัวอย่าง

เทพ บุญตานนท์

ราคา 190 บาท

ฉบับพิเศษ

ศิลปวัฒนธรรม

ชีวิตเซลยศึก: หยดเลือดและหยาดน้ำตา
ในค่ายกักกันไทยหลังสงครามมหาเอเชียบูรพา
• เทพ บุญตานนท์

พิมพ์ครั้งแรก : มีนาคม 2567

ราคา 190 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

เทพ บุญตานนท์.
ชีวิตเซลยศึก: หยดเลือดและหยาดน้ำตา
ในค่ายกักกันไทยหลังสงครามมหาเอเชียบูรพา.
กรุงเทพฯ : มติชน, 2567. 184 หน้า.
1. สงครามโลก--ค.ศ. 1939-1945. 2. เชลยศึก.
3. สงครามมหาเอเชียบูรพา. I. ชื่อเรื่อง.
940.53
ISBN 978-974-02-1882-1

สำนักพิมพ์มติชน | www.matichonbook.com

• ที่ปรึกษาสำนักพิมพ์ : อารักษ์ คคะนาท, สุพจน์ แจ้งเร็ว, รุจิรัตน์ ทิมวัฒน์
• ผู้อำนวยการสำนักพิมพ์ : มณฑล ประภากรเกียรติ
• รองผู้จัดการสำนักพิมพ์ : สุภชัย สุชาติสุธาธรรม, ประภาพร ประเสริฐโสภา
• บรรณาธิการบริหาร : สุลักษณ์ บุนปาน
• หัวหน้ากองบรรณาธิการ : ปกรณ์เกียรติ ดีโรจนวานิช
• บรรณาธิการเล่ม : พีรณัฐ เปี่ยมศักดิ์สันติ
• พิสูจน์อักษร : เมตตา จันทร์หอม
• กราฟิกเลย์เอาต์ : อรอนงค์ อินทรอุดม
• ศิลปกรรม-ออกแบบปก : ชนาเมธ เบญจาพิสุทธิ์
• ประชาสัมพันธ์และการตลาด : ณิชกุล แซ่ลิ้ม, กชพร ทองลักษณะวงศ์, วิชราพิชญ์ เวชสุรียะกุล, ณัชชา เชี่ยวกล

จัดทำโดย : บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน) 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชานิเวศน์ 1 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 1235
พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มติชน 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชานิเวศน์ 1 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 2000, 2108
จัดจำหน่ายโดย : บริษัทงานดี จำกัด (ในเครือมติชน)
12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชานิเวศน์ 1 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 3350-3360
Matichon Publishing House a division of Matichon Public Co., Ltd.
12 Tethsabannarueman Rd., Prachanivate 1, Chatuchak,
Bangkok 10900 Thailand

matichonbook @matichonbook
@matichonbook @matichonbooks matichonbook

สั่งซื้อหนังสือจำนวนมากในราคาพิเศษ
ติดต่อที่ บริษัทงานดี จำกัด
โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 3353

MATICHON PREMIUM PRINT
ฝ่าย MATICHON PREMIUM PRINT
บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน)
รับผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภท
โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 2419, 2424
email: print.matichon@gmail.com
Matichon Premium Print

ในกรณีที่หนังสือมีข้อผิดพลาดจากการพิมพ์
เช่น หน้าขาดหาย หน้าซ้ำ หน้าสลับ เข้าเล่มกลับหัว
กรุณาติดต่อมาที่ email: matichonbook.sales@gmail.com
หรือ inbox: matichonbook เพื่อขอเปลี่ยนเล่มใหม่

ตัวอย่าง

สารบัญ

คำนำผู้เขียน *(7)*

และแล้วสงครามก็สิ้นสุด? **3**

สถานการณ์ของรัฐบาลไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง 10

สรุป 23

เชลยศึกหรืออาชญากรสงคราม:

สถานการณ์ของเชลยศึกญี่ปุ่นหลังสงครามยุติ **29**

ความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่นระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 34

รัฐบาลไทยกับการจัดการปัญหาเรื่องเชลยศึกญี่ปุ่น 47

เชลยศึกญี่ปุ่นกับปัญหาอาชญากรรม 57

ความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่นหลังสงครามยุติลง 60

สรุป 63

พันธมิตรหรือผู้ยึดครอง:

นโยบายของรัฐบาลไทยต่อเชลยศึกชาวดัตช์ **73**

เชลยศึกสัมพันธมิตรในประเทศไทยระหว่างสงคราม 80

นโยบายของรัฐบาลไทยต่อเชลยศึกดัตช์หลังสงครามยุติลง 90

ปัญหาระหว่างทหารดัตช์กับรัฐบาลไทย 101

การฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางการทูต
ระหว่างไทยกับเนเธอร์แลนด์ 106

สรุป 110

ผู้กระทำหรือผู้ถูกกระทำ:

เชลยศึกชาวเกาหลีกับสภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก **119**

ทหารเกาหลีในกองทัพญี่ปุ่น 120

การจัดการเชลยศึกชาวเกาหลี

หลังญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้สงคราม 127

ส่งเชลยศึกกลับบ้าน 141

สรุป 147

บทสรุป **157**

บรรณานุกรม *167*

ตัวอย่าง

คำนำผู้เขียน

ผู้เขียนเชื่อว่าคนไทยจำนวนมากรู้จักวรรณกรรมเรื่อง *คู่กรรม* ซึ่งนำเสนอภาพตัวเอกที่เป็นทหารชาวญี่ปุ่นผู้แสนดี มาพบรักกับหญิงสาวชาวบ้านท่ามกลางช่วงเวลาที่ประเทศกำลังเผชิญกับศึกสงคราม แน่นอนว่า*คู่กรรม*ได้รับการพูดถึงในหลากหลายมุม แต่แง่มุมหนึ่งที่สำคัญคือ*คู่กรรม*กำลังทำหน้าที่เล่าประวัติศาสตร์ (historical narrative) และได้ครอบครองพื้นที่เรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ 2 ในสังคมไทยซึ่งแตกต่างจากประวัติศาสตร์ของชาติอื่นๆ ที่พูดถึงทหารญี่ปุ่น โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ภาพความโหดร้ายของทหารญี่ปุ่นซึ่งกระทำต่อคนท้องถิ่นและเชลยศึกทหารฝ่ายสัมพันธมิตรถูกนำเสนอจนกลายเป็นประวัติศาสตร์กระแสหลัก

เมื่อเราพูดถึงภาพกองทัพญี่ปุ่นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ต้องยอมรับว่าภาพอันโหดร้ายของทหารญี่ปุ่นถูกตอกย้ำเป็นอย่างมากจากงานประเภทอัตชีวประวัติ (autobiography) ของอดีตเชลยศึกสัมพันธมิตร อย่างไรก็ตาม หนังสือเล่มนี้คงไม่ได้กระโดดร่วมวงมาตอกย้ำความโหดร้ายของกองทัพญี่ปุ่นที่มีต่อเชลยศึก แต่จะให้ความสนใจต่อสภาพชีวิตของบรรดาเชลยศึกหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลงผ่านเอกสารของรัฐบาลไทย เพราะโดยปกติแล้วงานประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ 2 มักจะศึกษาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างสงคราม เราจึงพบงานจำนวนมากที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลไทยกับประเทศต่างๆ หรือนโยบายการเมืองของรัฐบาลไทย และที่สำคัญคือเรื่องเกี่ยวกับชีวิตเชลยศึกในระหว่าง

สงคราม อย่างไรก็ตามงานวิจัยเหล่านี้มักจะใช้ช่วงเวลาศึกษาจนถึง พ.ศ. 2488 อันเป็นปีที่สงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง หรือหากจะมีงานซึ่งพูดถึงนโยบายของรัฐบาลไทยภายหลังสงครามก็มักจะมุ่งเป้าไปยังความพยายามต่อสู้บนเวทีการเมืองโลกของไทยเพื่อดิ้นรนที่จะไม่เป็นผู้แพ้สงคราม

ทว่าสำหรับประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับเชลยศึกนั้นเรากลับพบการพูดถึงเรื่องเหล่านี้น้อยมาก เราอาจจะเคยได้ยินเรื่องของญี่ปุ่นหรือสตรีชาวเกาหลีที่ตัดสินใจใช้ชีวิตอยู่ในประเทศไทยต่อไปแทนที่จะกลับบ้านเกิดเมืองนอน แต่ขณะเดียวกันก็เกิดคำถามว่า ในส่วนของเชลยศึกคนอื่นๆ ที่กลับประเทศนั้นเขากลับไปเมื่อไหร่ และหลังสงครามสิ้นสุดลงเชลยศึกเหล่านี้มีสภาพชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร คำถามดังกล่าวจึงนำมาสู่งานเขียนเรื่องนี้ ซึ่งต้องการเล่าประวัติศาสตร์ที่ถูกลืมเลือนเกี่ยวกับเชลยศึกหลังสงครามยุติลง

น่าสนใจว่าเมื่อพูดถึงเชลยศึกในช่วงเวลาหลังสงครามยุตินั้น นอกจากกลุ่มเชลยศึกสัมพันธมิตรแล้ว บรรดาทหารญี่ปุ่นที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยก็กลับกลายเป็นเชลยศึกของฝ่ายสัมพันธมิตรเช่นกัน ยังรวมไปถึงชาวเกาหลีและไต้หวันที่ติดตามมากับกองทัพญี่ปุ่นด้วย ดังนั้นสถานการณ์หลังสงครามจบลงประเทศไทยจึงมีเชลยศึกอยู่ 3 กลุ่มคือ เชลยศึกฝ่ายสัมพันธมิตร เชลยศึกญี่ปุ่น และเชลยศึกชาติอาณานิคมของญี่ปุ่นอย่างเกาหลีและไต้หวัน สภาพการณ์เช่นนี้ทำให้เกิดคำถามต่อผู้เขียนว่า รัฐบาลไทยมีมาตรการอะไรในการจัดการเชลยศึกเหล่านี้ รวมไปถึงฝ่ายสัมพันธมิตรเองมีนโยบายอย่างไรต่อรัฐบาลไทยในเรื่องดังกล่าว เพราะเชลยศึกญี่ปุ่นและเกาหลีจำนวนหนึ่งเป็นที่ต้องการตัวสำหรับฝ่ายสัมพันธมิตรในฐานะอาชญากรสงคราม

นอกจากนี้หากเราพิจารณาจะพบว่า กลุ่มเชลยศึกสัมพันธมิตรเป็นคนกลุ่มหลักที่เรื่องราวถูกนำมาตีพิมพ์ทำเป็นสารคดีและภาพยนตร์ให้สาธารณชนได้รับรู้ ทำให้เชลยศึกสัมพันธมิตรมีเสียงในพื้นที่สาธารณะ อย่างไรก็ตามเรื่องราวส่วนใหญ่ที่บอกเราก็มักจะเป็นเรื่องราวซึ่งเกิดขึ้นระหว่างสงครามเสียมากกว่า แต่สำหรับเชลยศึกญี่ปุ่นและเกาหลีโดยเฉพาะทหารระดับชั้นประทวนแล้ว พวกเขากลับถูกลืมเลือนไปตามกาลเวลา ด้วยเหตุนี้งานเรื่องนี้จึงต้องการเติมเต็มพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ของช่วงเวลาหลังสงครามยุติลงและกลุ่มคนที่ถูกลืมเลือน

งานเรื่องนี้ปรับปรุงมาจากงานวิจัยเรื่อง “นโยบายของรัฐบาลไทยกับปัญหาเรื่องเชลยศึกหลังสงครามโลกครั้งที่ 2” ซึ่งผู้เขียนได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้เขียนขอขอบคุณคุณณัฐธิดา เดชมิตร ที่ทำหน้าที่ประสานงานเรื่องทุนและการขอลิขสิทธิ์จากทางมหาวิทยาลัย จนทำให้หนังสือเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

อนึ่งในระหว่างทำวิจัย ผู้เขียนได้รับความช่วยเหลือจากนักวิชาการหลายคนซึ่งเป็นที่เคารพจากผู้เขียน โดยเฉพาะ พันเอก ดร. สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิของงานวิจัยเรื่องนี้ คำแนะนำของอาจารย์มีส่วนสำคัญในการทำให้ข้อสรุปของงานเรื่องนี้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น นอกจากนี้งานเล่มนี้ยังได้รับอิทธิพลอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้จากงานของ ศ. เออิจิ มูราชิมา อาจารย์ที่ปรึกษาของผู้เขียน ผู้เขียนยังตระหนักถึงคุณค่าของคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิของวารสารต่างๆ ซึ่งผู้เขียนได้ส่งบทความอันเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องนี้ไปตีพิมพ์ ข้อมูลเหล่านี้ล้วนมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนสามารถแก้ไขหนังสือเล่มนี้ออกมาได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

งานเรื่องนี้ยังได้รับความช่วยเหลือจากกัลยาณมิตรจำนวนมาก ผู้เขียนขอขอบคุณคุณวรณัน วิทยาพิภพสกุล และคุณยลดา แตรวงษ์ ที่ให้ความช่วยเหลือในการเขียนหนังสือเรื่องนี้ นอกจากนี้ยังมี ผศ. ดร. อรวี บุนนาค ดร. อัญชลี ภู่ผะกา ดร. ศิธรา จุฑารัตน์ ดร. พิมพ์พิชชา คูประเสริฐ ดร. ณัฐณี สัจนวกุล ดร. พิมพนิต คอนดี และคุณพรเทพ โตชยางกูร เพื่อนร่วมงานที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

งานชิ้นนี้สำเร็จได้ด้วยการช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากคุณมณฑล ประภากรเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักพิมพ์ และคุณพีรณัฐ เปี่ยมศักดิ์สันติ บรรณาธิการ ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเกิดขึ้นของหนังสือเล่มนี้

ขอขอบคุณครอบครัวที่คอยสนับสนุนและช่วยเหลือผู้เขียนเสมอมา จนทำให้ผู้เขียนสามารถทุ่มเทแรงกายและใจให้กับงานวิชาการได้อย่างไร้ความกังวลใดๆ

สุดท้ายผู้เขียนตระหนักว่างานประวัติศาสตร์เป็นเพียงการเล่าเรื่องจากมุมมองของคนหนึ่งคนและหลักฐานกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ด้วยเหตุนี้งานเล่มนี้จึงไม่ใช่ความจริงแท้ที่จะแตะต้องไม่ได้ และหากวันใดมีงานประวัติศาสตร์ชิ้นใหม่ที่สามารถนำเสนอคำอธิบายเกี่ยวกับเชลยศึกในสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ก็นับเป็นเรื่องน่ายินดีเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้เขียนในการทำให้เชลยศึกที่ไร้เสียงเหล่านี้เป็นที่รับรู้ของสาธารณชนมากขึ้น

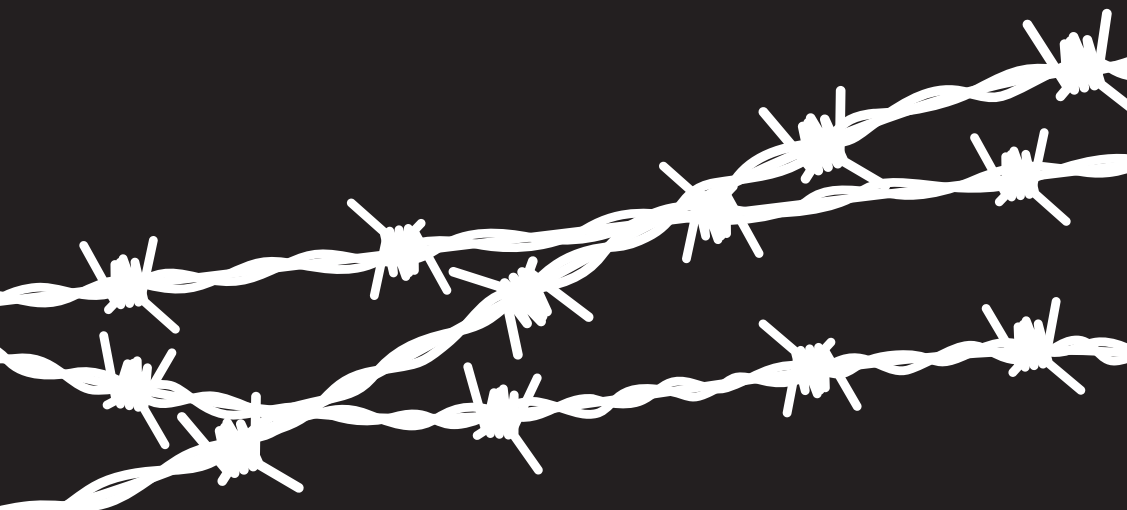
เทพ บุญตานนท์

มกราคม พ.ศ. 2567

ตัวอย่าง

ชีวิตเชลยศึก:
หยดเลือดและหยาดน้ำตา ในค่ายกักกันไทยหลังสงคราม มหาเอเชียบูรพา

ตัวอย่าง

และแล้วสงครามก็สิ้นสุด?

ในวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2489 ศาลทหารระหว่างประเทศสำหรับตะวันออกไกล ณ กรุงโตเกียวได้เริ่มการพิจารณาคดีต่ออาชญากรสงครามระดับ “เอ” ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีส่วนต่อการเริ่มสงครามและกระทำอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ โดยมีบรรดานายพลและนักการเมืองคนสำคัญของญี่ปุ่นอย่างฮิเดกิ โตโจ (Hideki Tojo) นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม อากิระ มูโตะ (Akira Muto) เสนาธิการทหารของกองพลที่ 14 ซึ่งมีส่วนรับผิดชอบกับการเดินทัพแห่งความตายที่บาตาอัน (Bataan Death March) หรือมาโมรุ ชิเกะมิตสุ (Mamoru Shigemitsu) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นต้น ตกเป็นจำเลยในการพิจารณาคดีคราวนี้ ในฐานะผู้แพ้สงครามรัฐบาลญี่ปุ่นไม่มีโอกาสจะต่อรองใดๆ ทั้งสิ้น ยกเว้นเรื่องที่พวกเขาพยายามละเว้นไม่ให้องค์จักรพรรดิตกเป็นจำเลยในสงครามซึ่งญี่ปุ่นได้ก่อขึ้นมา

สำหรับประเทศไทยแล้ว เรื่องเล่ากระแสหลักได้อธิบายเหตุที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ผู้นำประเทศไทยเข้าร่วมสงครามในฐานะ

ชีวิตเชลยศึก:

หยดเลือดและหยาดน้ำตาในค่ายกักกันไทย หลังสงครามมหาเอเชียบูรพา

ฉายชีวิตเหล่าเชลยศึกดัตช์ ญี่ปุ่น และเกาหลีที่ตกค้าง
อยู่ในไทยหลังสงครามมหาเอเชียบูรพาสิ้นสุด

ความขัดสน ความอดอยาก การหลบหนี ความตาย
และการเฝ้ารอที่จะหวนคืนสู่มาตุภูมิ เป็นเรื่องหนึ่งใน
หน้าประวัติศาสตร์ไทยที่เกี่ยวพันกับความมั่นคงและ
เอกราชของประเทศหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

ประวัติศาสตร์
ISBN 978-974-02-1882-1
9 789740 218821
ราคา 190 บาท